

דף י"ג ע"ב

בגמ': אלא דמגרש להו לתרווייהו וכו' לחדא אמר לה הרי זה גיטיך ע"מ שלא תמות חברתיך ולחדא א"ל הרי זה גיטיך ע"מ שאכנס אני לבית הכנסת וכו'.

הגרע"א (שו"ת ח"א סי' קנט) דן בהא דקי"ל דמקח וממכר אסור בשבת, איך הדין במכר לו חפץ בערב שבת במשיכה וא"ל תקנהו למחר, דנגמר הקנין בשבת, אי שרי, וכן במכר לו בערב שבת בתנאי שיעשה כך וכך, אם מותר לקיים התנאי במעשה בשבת שעיי"ז נתקיים הקנין למפרע בערב שבת.

וכתב שם דיש להוכיח מסוגיין דבדין הראשון דהיינו בעושה קנין בערב שבת שיחול בשבת יש בו משום שבות, אבל בקונה בע"ש דמעכשיו אם יעשה כך וכך מותר לקיים התנאי בשבת. דלכאור' קשה דלמה הוצרך הכה"ג למיעבד כולי האי לקדש ולגרש, והא יכול לקדש את השניה ויאמר הרי את מקודשת לי לאחר שתמות הראשונה [וכמו שהקשה השאגת אריה סצ"ג], אע"כ דא"א לקדש את השניה באופן שיחולו הקידושין ביוה"כ, דמכיון דאסור לקדש ביוה"כ משום שבות, גם כה"ג אסור, אע"ג דהמעשה הקידושין היתה מערב יוה"כ כיון דהחלות חל ביוה"כ, ולפי"ז מבואר ע"כ מכאן דבקיום התנאי ביוה"כ אין כאן משום שבות, דאל"ה הרי עובר משום שבות גם במה שנכנס לביהכנ"ס וגורם להגט לחול למפרע.

מיהו שוב כתב הגרע"א, דע"כ מוכח מסוגיין דגם קיום התנאי אסור בשבת ויו"ט, דאל"ה אכתי יכול לקדש את השניה ע"מ שיכנס לבית הכנסת וכן יגרש את הראשונה ע"מ שיכנס לבית הכנסת, ולמה ליה לקדש את השניה ולחזור ולגרשה, אע"כ דגם קיום התנאי אסור משום שבות, אלא דבאופן של הגמרא י"ל דאין כאן שבות, דקי"ל דאין שבות במקדש, אבל אם תלה גם את הגירושין של הראשונה וגם את הקידושין של השניה בכניסתו לביהכנ"ס, א"כ יש כאן ב' שבותין [גירושין וקידושין] וי"ל דב' שבותין לא הותרו אפילו במקדש.

אלא דא"כ הדר קושית השאג"א לדוכתיה דאמאי אינו יכול לקדשה בעיו"כ שיחולו הקידושין לאחר מיתת הראשונה, ואי משום שבות אחד הרי אין שבות במקדש, וכתב הגרע"א דצ"ל כשיטת הר"מ דחופה שאינו ראוי לביאה לא הוי חופה

וביוה"כ הרי אינה ראוי לביאה וע"כ דצריך שיחול עליה קידושין וחופה מעיו"כ. [ועע"ש].

★★

בגמ': לחדא אמר לה על מנת שאכנס וכו'.

בתוס' מביאים בשם הירושלמי בהא דמתקינין לו אשה אחרת, שמשמע שרק מזמינין לו שאם תמות אשתו ביוה"כ"פ יקדש את השני' ויכניסה לחופה ויקיים בזה וכפר בעדו ובעד אשתו ביוה"כ"פ.

כ"ק אדמו"ר בעל הבית ישראל מגור זצ"ל הקשה, הרי בירושלמי (פ"ג דביכורים ה"ג) הוא מקור המאמר דחתן מוחלין לו על כל עוונותיו ע"ש. וא"כ יוקשה כאן, דהרי אם תמות אשתו של הכה"ג והוא ישא אשה אחרת ביוה"כ"פ, הרי ברגע שמכניסה לחופה, הוא מקבל דין של חתן, והיא מקבלת דין של כלה, וחתן וכלה ביום חופתם מוחלים להם על כל עוונותיהם, שוב לא יתקיים הפסוק: "וכפר בעדו ובעד ביתו", שהרי הכה"ג ואשתו החדשה שניהם מחולים ועומדים מכח החופה, וסיים אדמו"ר זצ"ל, דמוכח כאן, דגם חתן וכלה שמוחלין להם על כל עוונותיהם עדיין זקוקים לכפרת יוה"כ, עכ"ד.

★★

וראה לעיל ב' ע"א לגבי פחות מכ' שנה שאין ב"ד של מעלה מענישים שהובא מכ"ק אדמו"ר בעל האמרי אמת זצ"ל דצריך כפרה ע"ש וה"ה כאן ודו"ק

★★

בגמ': אי חזי לה דקא בעי' למוימת קדים איהו ועייל לבית הכנסת ומשוי לגיטא דהא גיטא למפרע.

וכתב התוס' ישנים (ד"ה כי חזי) וא"ת לאחר מיתה גם כן אם ילך לבית הכנסת מגורשת למפרע דאמרינן בגיטין (עו:): ה"ז גיטיך אם לא באתי מכאן ועד י"ב חודש ומת בתוך י"ב חודש ה"ז גט, לא דמיא, דהתם קיימה לתנאי שחייתה עד שעברה י"ב חודש, אבל הכא מתה קודם שנתקיים התנאי.

מבואר מכאן חידוש דינא דהיכי דגירש על תנאי שלא יעשו דבר פלוני, אם עשו דבר זה לאחר מיתה לא נתבטל הגט.